

Faktaark: To trends på det private arbejdsmarked

Dette faktaark præsenterer hovedresultater fra analyse af udviklingen i beskæftigelsen på det private arbejdsmarked. Analysen er foretaget på baggrund af tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Resultaterne offentliggøres i Djøfs analysebrev DeFacto 25. september 2013.

Indhold

To trends på det private arbejdsmarked.....	2
Stigende ledighed og stigende beskæftigelse på samme tid	2
Stigende privat beskæftigelse for akademikerne.....	2
Polarisering mellem små og store virksomheders kompetenceniveau	5

Spørgsmål kan rettes til:

Chefkonsulent i Djøf Kirstine Nærvig Petersen på knp@djoef.dk/ 33 95 01 94

Analysen er foretaget på baggrund af tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd baseret på e-indkomstregisteret. I e-indkomstregisteret indgår alle ansatte, så selvstændige indgår ikke i analyserne. Registeret giver mulighed for at komme tættere på dags dato end det tidligere har været muligt og denne analyse viser udviklingen fra juni 2008 til juni 2012. Registeret viser antal årsværk blandt ansatte fordelt på branche, uddannelsesretning og -niveau (BA, KAND og Ph.d) samt virksomhedstørrelse. Akademikere defineres her som ansatte med en kandidat- eller ph.d-grad. Øvrige ansatte er alle andre.

To trends på det private arbejdsmarked

Under den langvarige krise er den private beskæftigelse i Danmark faldet markant. Men beskæftigelsesfaldet gælder ikke for alle. Over hele linjen stiger efterspørgslen efter akademikere fra 2008 til 2012. Efterspørgslen efter andre grupper faldt kraftigt i starten af perioden, mens det nu ser ud til, at faldet er stagneret. Det viser en analyse fra Djøf på baggrund af tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Forskellen i beskæftigelsesudviklingen er størst på det private arbejdsmarked, hvor faldet i fuldtidsstillinger for øvrige ansatte er stagneret fra 2011 til 2012. Akademikere har i hele perioden oplevet kraftig vækst i antallet af stillinger, særligt sidst i perioden.

Vi ser den samme bevægelse indenfor alle brancher – særligt indenfor energisektoren og i industrien, og indenfor alle virksomhedsstørrelser, dog kraftigst for de store virksomheder.

Stigende ledighed og stigende beskæftigelse på samme tid

Akademikerne har lige som andre grupper oplevet stigende ledighed under krisen. Især dimittenderne er hårdt ramt. Blandt de, der har færdiggjort deres uddannelse i løbet af de seneste tolv måneder, er hver tredje uden job (pr. juli 2013 - se <http://www.ac.dk/politik/beskaeftigelse-og-arbejdsmarked/akademikernes-ledighedsstatistik/ledighed-juli-2013.aspx>). Det medfører et stort økonomisk tab både for den enkelte og samfundet.

Det tilsyneladende paradoks mellem stigende ledighed og stigende beskæftigelse på samme tid skyldes, at det samlede udbud af akademikere stiger, da der uddannes flere unge fra universiteterne end der går ældre på pension. Under krisen er efterspørgselsstigningen ikke tilstrækkelig til at holde trit med stigningen i udbuddet, og resultatet er stigende ledighed. Før krisen var situationen den omvendte; efterspørgslen steg mere end udbuddet, og resultatet var flaskehalse og mangel på tekniske og samfundsvidenskabelige kandidater.

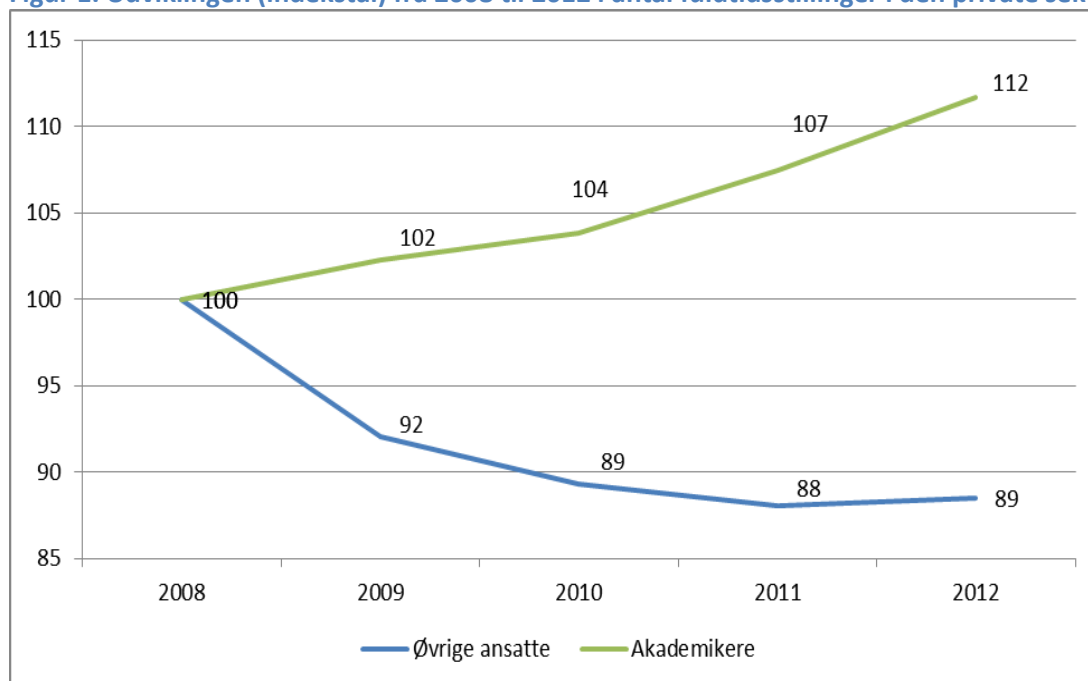
Der er en tilbøjelighed til, at den offentlige debat fokuserer på kombinationen af stigende ledighed og øget udbud af akademikere, hvilket fører til den – umiddelbart nærliggende, men alt for snævre og dermed fejlagtige – antagelse, at uddannelsen af akademikere bør bremses. Der er behov for, at der i debatten anlægges et bredere erhvervspolitisk sigte; mulighederne for at stimulere jobudviklingen både på kort og på lang sigt med afsæt i den underliggende stigning i beskæftigelsen – også under krisen.

I det følgende ses alene på den stigende beskæftigelse i den private sektor under krisen.

Stigende privat beskæftigelse for akademikere

Sammenligner man 2012 med 2008 (figur 1), ser man, at det er på det private arbejdsmarked, beskæftigelsestabet er sket under krisen. 158.902 lønmodtagerjobs er tabt i den private sektor. Modsat den generelle trend er akademikernes beskæftigelse steget gennem hele perioden, særligt i slutningen af perioden. For øvrige grupper set under ét ses omvendt et markant fald, særligt i starten af perioden.

Figur 1. Udviklingen (indekstal) fra 2008 til 2012 i antal fuldtidsstillinger i den private sektor

De absolutte tal fremgår af tabel 1. Der er som tidligere nævnt netto forsvundet i alt 160.661 fuldtidsstillinger i den private sektor under krisen, men faldet dækker over et større fald blandt øvrige ansatte på 172.960 fuldtidsstillinger og en stigning blandt akademikere på 12.299 fuldtidsstillinger.

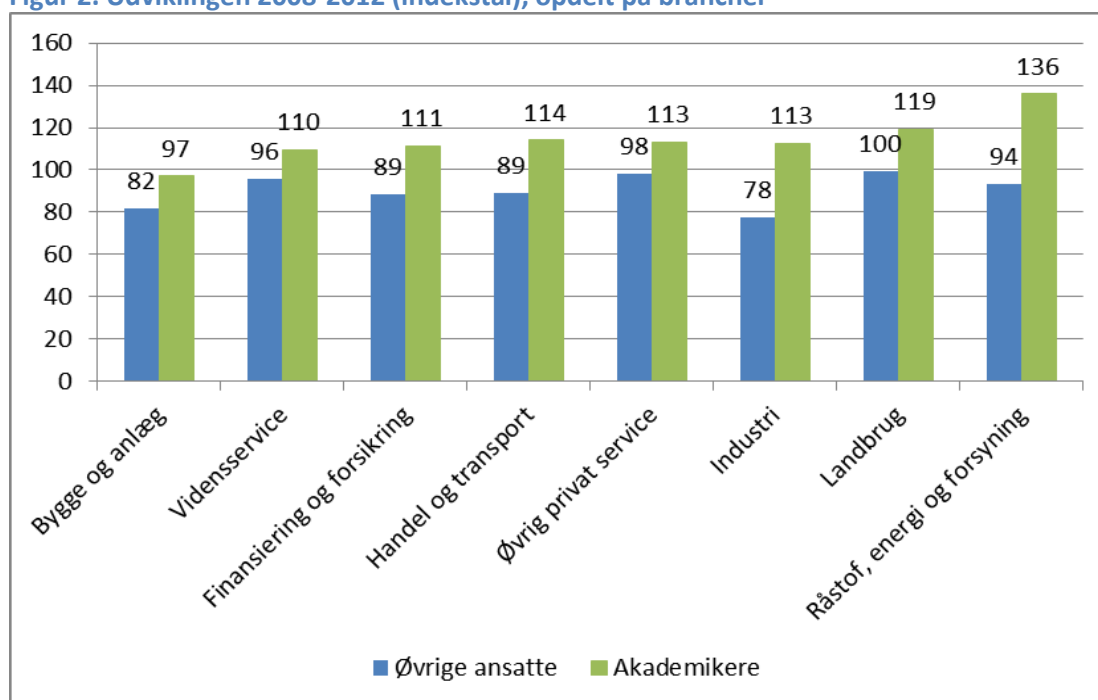
Tabel 1. Udviklingen i fuldtidsstillinger i den private sektor

	2008	2009	2010	2011	2012
Øvrige ansatte	1.490.805	1.372.053	1.331.074	1.312.516	1.319.604
Akademikere	105.163	107.536	109.191	112.962	117.462

Ser man på udviklingen indenfor brancher, går samme billede igen i alle brancher – akademikere har en mere positiv beskæftigelsesudvikling end de øvrige uddannelsesgrupper set under ét. I alle brancher – undtagen bygge og anlæg – går antallet af akademikere frem, mens antallet af øvrige ansatte går tilbage.

Forskellen mellem udviklingen for akademikere og øvrige ansatte er særligt stor indenfor 'Råstof, energi og forsyning', hvor antallet af fuldtidsstillinger for akademikere stiger med 36 procent, mens antallet af fuldtidsstillinger for øvrige ansatte falder med 6 procent. Inden for industrien falder beskæftigelsen for øvrige ansatte hele 22 procent i perioden, mens akademikernes stiger 13 procent.

Figur 2. Udviklingen 2008-2012 (indekstal), opdelt på brancher

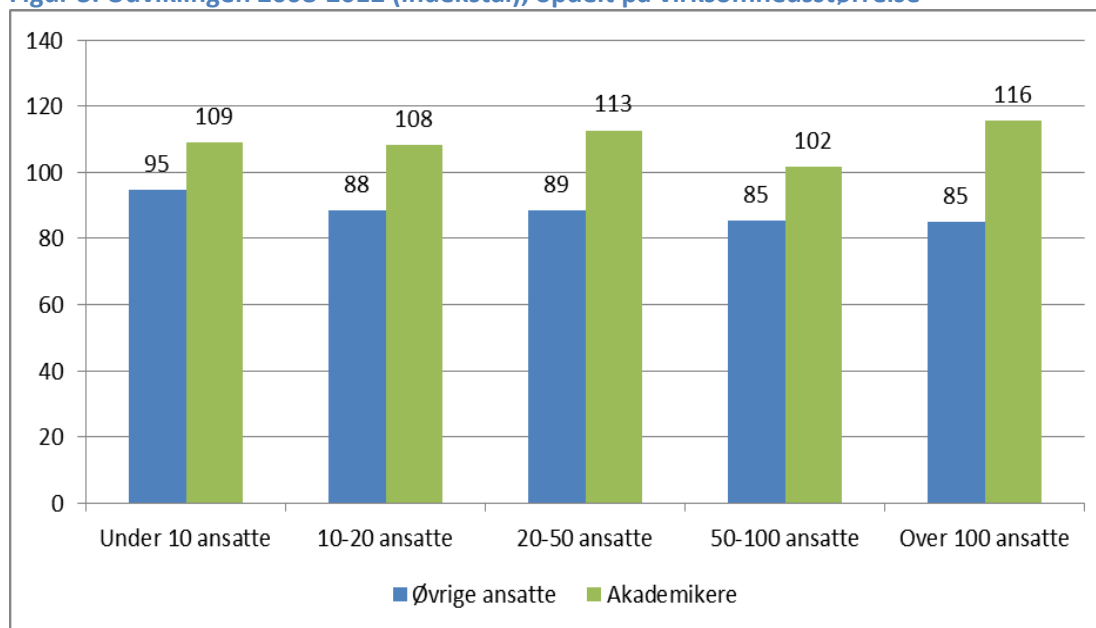
Tabel 2 viser det bagved liggende antal af fuldtidsstillinger.

Tabel 2. Udviklingen i fuldtidsstillinger i den private sektor, opdelt på brancher

	2008		2012		Difference	
	Øvrige ansatte	Akademi-kere	Øvrige ansatte	Akademi-kere	Øvrige ansatte	Akademi-kere
Bygge og anlæg	149.775	1.198	122.299	1.162	-27.476	-36
Vidensservice	239.357	57.325	223.828	63.024	-15.529	5.699
Handel og transport	457.084	12.605	407.324	14.405	-49.760	1.800
Øvrig privat service	264.652	15.621	259.874	17.692	-4.778	2.071
Industri	322.586	16.263	250.689	18.305	-71.897	2.042
Landbrug	31.820	325	31.704	388	-116	63
Råstof/energi/forsyning	25.531	1.826	23.887	2.486	-1.644	660

Hvis der opdeles på tværs af virksomhedsstørrelse, viser det sig, at det særligt er de store virksomheder, der satser på akademikere – de store virksomheder har øget antallet af fuldtidsansatte med 16 procent og sænket antallet af øvrige ansatte med 15 procent. Men selv blandt mikrovirksomhederne med under 10 ansatte sker der et uddannelsesløft under krisen, og antallet af fuldtidsstillinger for øvrige ansatte falder med 5 procent gennem perioden mens antallet af akademikere øges med 9 procent.

Figur 3. Udviklingen 2008-2012 (indekstal), opdelt på virksomhedsstørrelse

Tabel 3 viser det bagved liggende antal af fuldtidsstillinger fordelt på virksomhedsstørrelse.

Tabel 3. Udviklingen i fuldtidsstillinger i den private sektor, opdelt på virksomhedsstørrelse

	2008		2012		Difference	
	Øvrige ansatte	Akademi-kere	Øvrige ansatte	Akademi-kere	Øvrige ansatte	Akademi-kere
Under 10 ansatte	380.775	18.234	359.934	19.849	-20.841	1.615
10-20 ansatte	201.979	10.514	178.481	11.367	-23.498	853
20-50 ansatte	269.254	14.758	238.357	16.631	-30.897	1.873
50-100 ansatte	187.172	12.071	159.598	12.277	-27.574	206
Over 100 ansatte	451.625	49.586	383.234	57.339	-68.391	7.753

Polarisering mellem små og store virksomheders kompetenceniveau

Beskæftigelsesudviklingen medfører, at akademikernes andel af den samlede beskæftigelse stiger. Det sker dog fra et meget lavt udgangspunkt. Ved indgangen til krisen var blot 6,6 procent af de privatansatte akademikere. Andelen er i 2012 steget til 8,2 procent. Det modsvarer et løft i andel på 24 procent samlet set over de fire år.

Som det fremgår af Tabel 4 nedenfor, er akademikerandelen steget i alle virksomhedssegmenter, men mest blandt de store virksomheder med over 100 ansatte, som i forvejen havde klart flest.

Så selv om også de små og mellemstore virksomheder har ansat flere akademikere under krisen, er der sket en øget polarisering, hvor forskellen mellem store og små virksomheder

ders kompetenceniveau er forøget. Eksempelvis er akademikerandelen i de største virksomheder nu 2,5 gange større end blandt de mindste virksomheder.

Det er vigtigt at bemærke, at der er tale om gennemsnit med store variationer. Der er nogle små og mellemstore virksomheder, der er meget videntunge, og som har en høj akademikerandel. Det betyder omvendt naturligtvis, at der er små virksomheder med en endnu lavere andel end det gennemsnit, som tabellen viser.

Tabel 4. Udviklingen i akademikernes andel af arbejdsmarkedet

Andel akademikere	2008 Procent	2012 Procent	Forskel 2008-2012 Procentpoint	2008	2012
				I virksomheder med over 100 ansatte er akademiker-andelen...	
Under 10 ansatte	4,6	5,2	0,7	2,2 gange større	2,5 gange større
10-20 ansatte	4,9	6,0	1,0	2,0	2,2
20-50 ansatte	5,2	6,5	1,3	1,9	2,0
50-100 ansatte	6,1	7,1	1,1	1,6	1,8
Over 100 ansatte	9,9	13,0	3,1	-	-
Total	6,6	8,2	1,6	-	-